

Vesivoiman ympäristövaikutukset

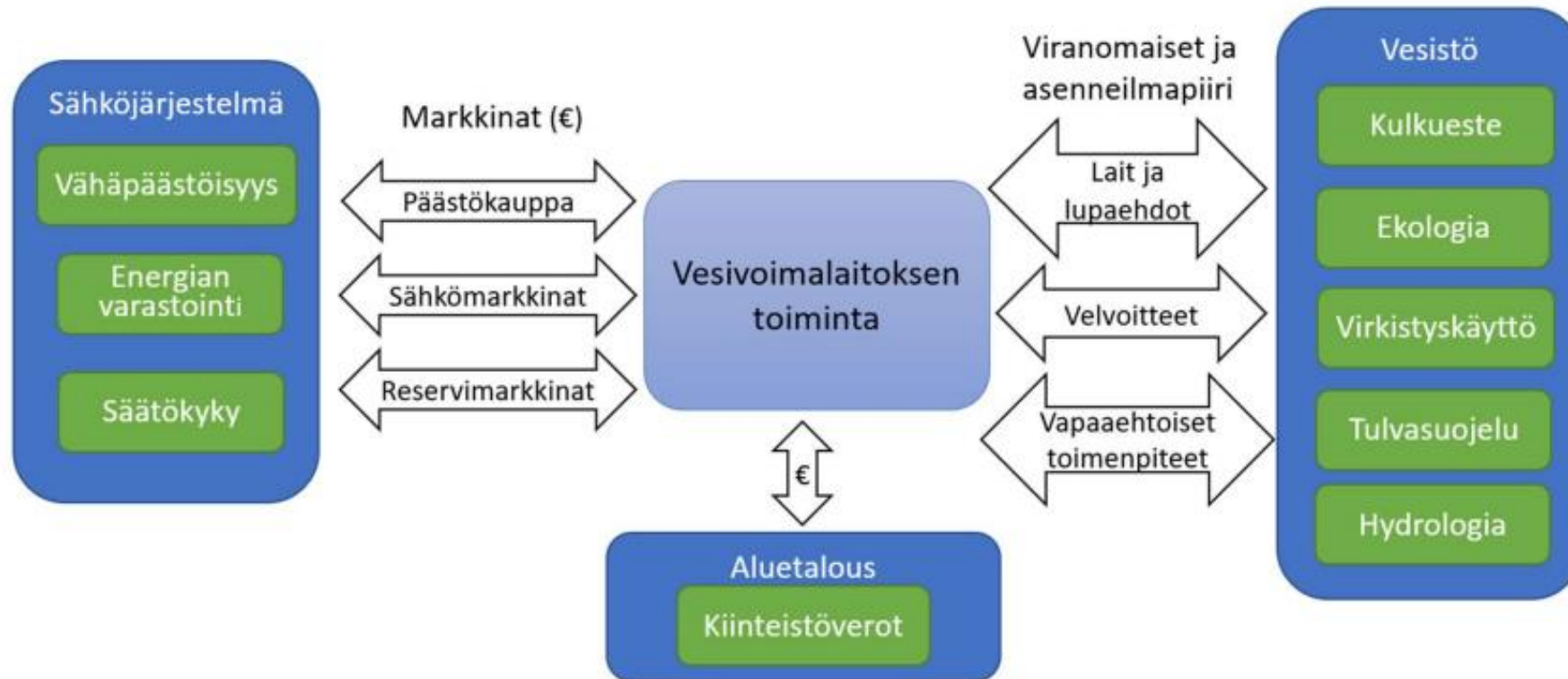
Hannu Huuki
Tutkija
Suomen ympäristökeskus

Uusiutuvan energian ajankohtaispäivä 18.1.2024

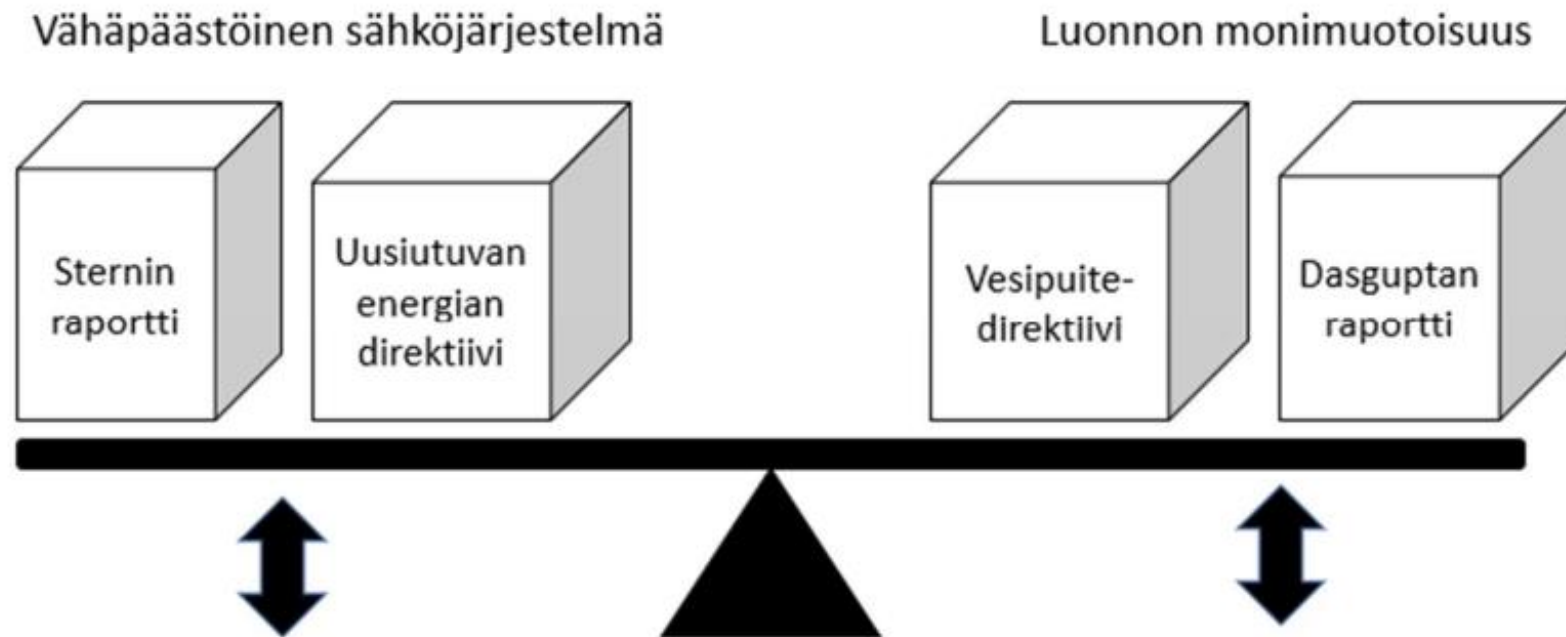

Suomen ympäristökeskus
Finlands miljöcentral
Finnish Environment Institute

Toimintaympäristö

Vesivoimatuotantoon liittyvien hyötyjen ja haittojen punnitseminen

Euroopan unionin vesipolitiikka ja kansalliset vesienhoitosuunnitelmat

- Euroopan unionin vesipuitedirektiivin keskiössä on jäsenmaita koskeva velvoite alueellisiin vesienhoitosuunnitelmiin.
- Voimakkaasti muutetuille ja keinotekoisille vesimuodostelmille tavoitteena on saavuttaa hyvä ekologinen potentiaali
- Hyvän ekologisen potentiaalin mukainen virtaama
  - Huomioidaan, että ympäristövirtaaman toimeenpanosta **ei synny merkittävää haittaa tärkeälle käyttömuodolle**
  - Keskeinen kriteeri **ekologisen vaikuttavuuden arviointi**

Vaikutus
sähköntuotantoon

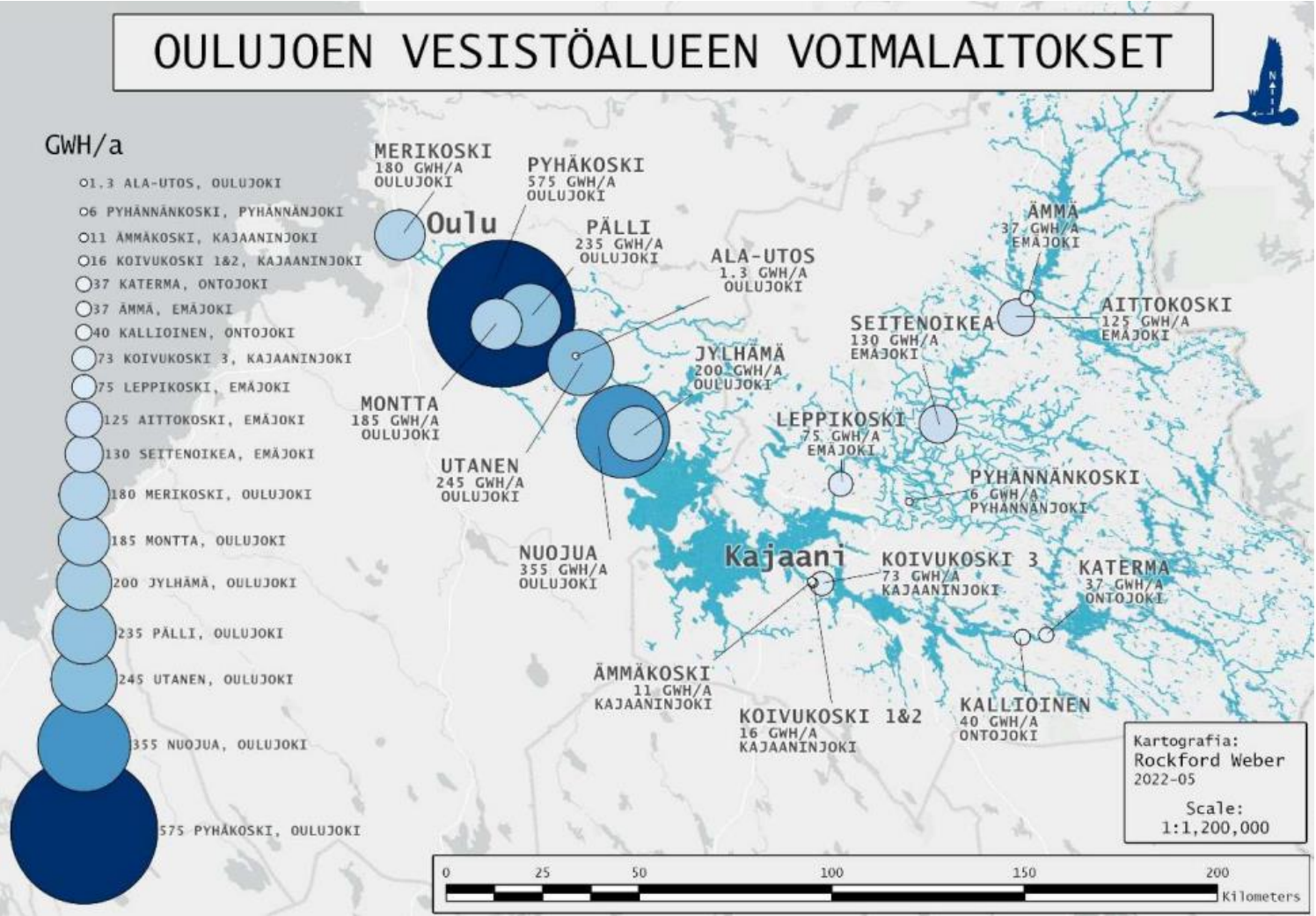

Ekologinen
vaikuttavuus

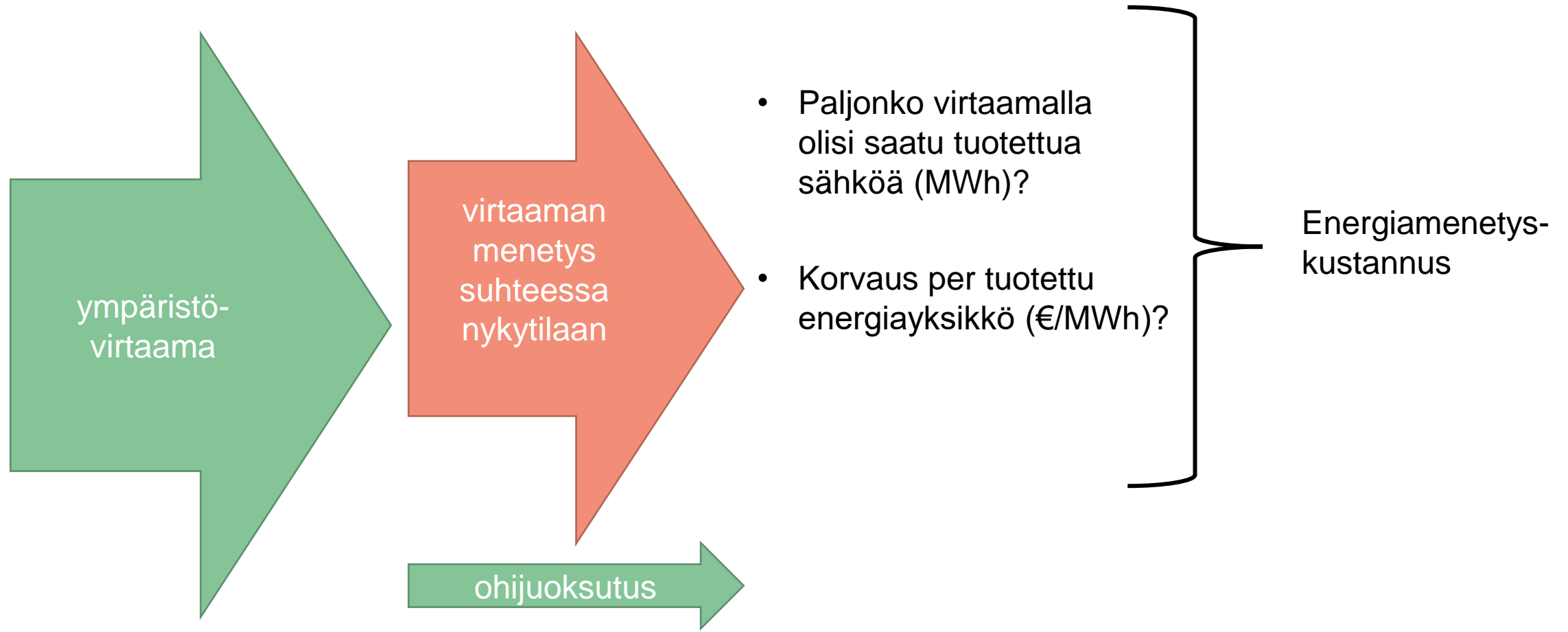
Ympäristövirtaama- tarkastelut: energiamenetyskustannus ja ekologisten hyötyjen arviointi

Kuivan uoman ympäristövirtaaman energiamenetyskustannus

Arviointiesimerkki
Oulujoen vesistöalueelta

Kuivan uoman ympäristövirtaaman energiamenetyskustannus

Virtaama ohi turbiineista jo nykytilassa → ei turbiinivirtaamamenetystä

Kuivan uoman ympäristövirtaaman energiamenetyskustannus

Taulukko. Keskimääräinen kokonaisvirtaama ja ohjuoksutus mallinnetuilla Oulujoen vesistön voimalaitoksilla vuosina 2010–2021.

Voimalaitos	Keskimääräinen ohjuoksutus (m^3/s)	Ohjuoksutus suhteessa tulovirtaamaan (%)
Merikoski	7.63	2.15
Montta	2.02	0.59
Ämmä	0.03	0.05
Aittokoski	0.08	0.11
Katerma	0.72	0.94
Kallioinen	0.24	0.32

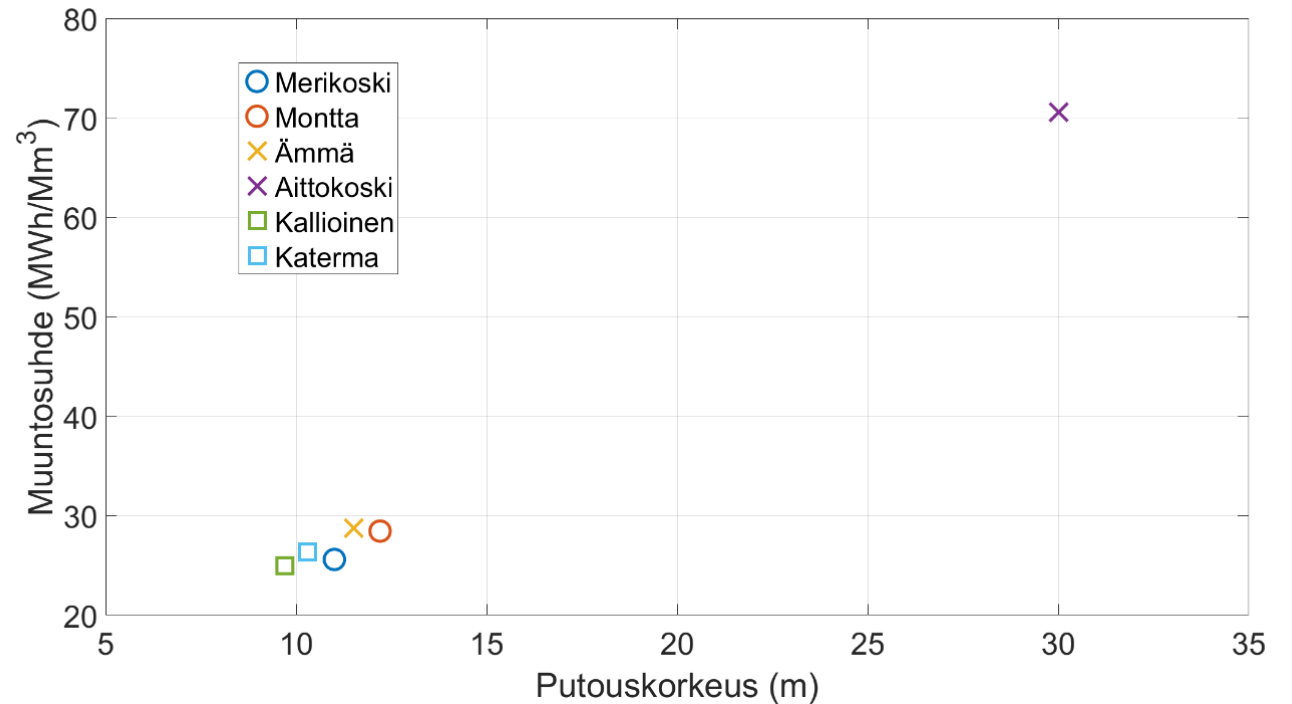

Virtaama ohi turbiineista jo nykytilassa → ei turbiinivirtaamamenetystä

Kuivan uoman ympäristövirtaaman energiamentetyskustannus

- Paljonko virtaamalla olisi saatu tuotettua sähköä (MWh)?

Kuivan uoman ympäristövirtaaman energiamenetyskustannus

- Korvaus per tuotettu energiayksikkö (€/MWh)?

Taulukko. Sähkön tuntihinnat (€/MWh).

Vuosi	Keskihinta	Hinnan keskihajonta	Minimihinta	Maksimihinta
2019	44.0	15.3	0.1	200.0
2020	28.0	21.1	-1.7	254.4
2021	72.3	66.0	-1.4	1000.0

Taulukko. Jäädytysajopäiviä (kpl) Merikosken ja Montan voimalaitoksilla.

Vuosi	Jäädytysajopäivien lkm
2019	6
2020	28
2021	27

virtaaman
menetys
suhteessa
nykytilaan

Energiamenetykskustannus ja vaikutus voimalaitoksen tasapainotusosuuteen

Vuotuinen energiamenetykskustannus per 1 (m^3/s) kuivan uoman ympäristövirtaama.

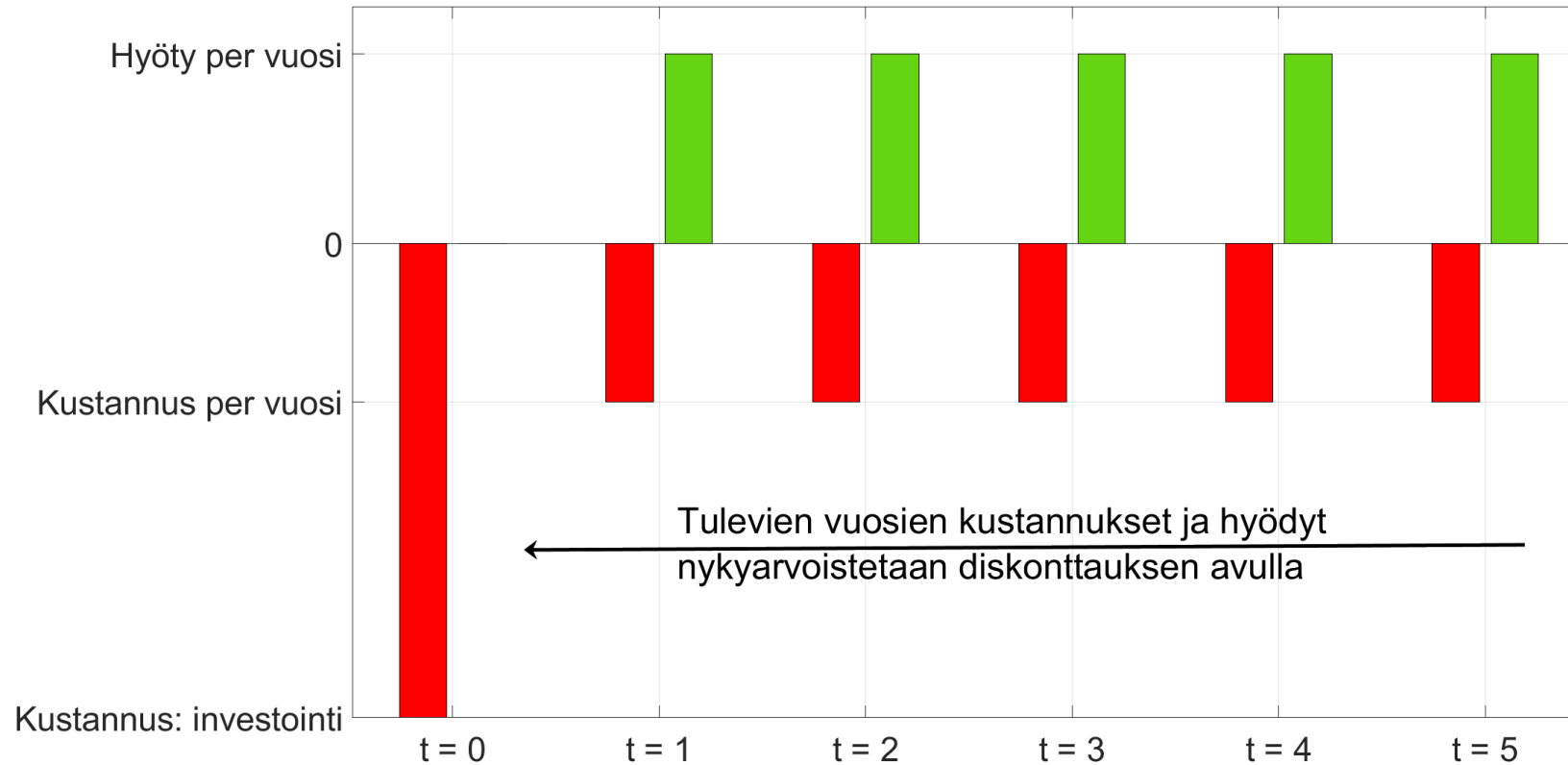
	Merikoski*	Montta*
Energiamenetykskustannus (€)	37 470	42 730
	Ämmä**	Aittokoski**
Energiamenetykskustannus (€)	47 560	108 440
	Katerma***	Kallioinen***
Energiamenetykskustannus (€)	36 220	34 780

* Merikoski ja Montta: 15 (m^3/s) ympäristövirtaama. Vuosi 2019.

** Ämmä ja Aittokoski: 2.25 (m^3/s) ympäristövirtaama. Vuosi 2019.

*** Katerma ja Kallioinen: 3 (m^3/s) ympäristövirtaama. Vuoden 2019 sähkön hinnat. Vuosien 2010-2020 virtaamat.

Ympäristövirtaama investointina

Investointilaskelma: esimerkki Merikosken kuivan uoman ympäristövirtaama

- Paljonko vaadittu ympäristöhyöty tulisi olla, jotta investointi on kannattava (eli nettonykyarvo (NPV) on nolla)
- Energiamenetyksen diskonttaus korkona käytetty 5 % (0.05)

Taulukko. Vaadittu vuotuinen hyöty (€ per hehtaari) diskonttokoron ja investointikustannuksen suhteen

- Vaaditun ympäristöhyödyn (€ per hehtaari per vuosi) taso nousee, mitä vahvemmin diskonttaamme tulevien vuosien ympäristöhyötyjä.

Ympäristöhyödyn diskonttokorko	Merikoski ympäristövirtaama 15 (m ³ /s)	
	$I_{t=0} = 4 \text{ M€}$	$I_{t=0} = 6 \text{ M€}$
0.01	34 300	38 900
0.02	50 200	56 900
0.03	68 500	77 600
0.04	88 300	100 000
0.05	109 100	123 500

Ympäristövirtaaman priorisointi

- Tärkeää tunnistaa kohteet, joissa ympäristövirtaamalla saavutetaan merkittävät hyödyt.
- Priorisointitekijöitä (Turunen, Koljonen ja Hellsten, 2023)
  - Vanhan uoman poikastuotantoala
  - Uhanalaisten kalalajien esiintyminen
  - Syönnösalueiden läheisyys
  - Vedenlaatu
  - Koskien pinta-aja ja lukumäärä
- Ympäristövirtaaman toimeenpanon seuranta!

Vaikutukset lyhytaikaissäätöön

- Vesienhoidon toimenpiteiden vaikutus säätövoimaan.
  - Hankkeen toteutusaika 3/2023 – 9/2024
- Hankkeessa tutkitaan vesivoiman roolia säätövoiman tuottajana
  - Vesivoiman ympäristövaikutukset
  - Lainsäädäntö
  - Sähkö- ja reservimarkkinat

<https://tietokayttoon.fi/-/vesienhoidon-toimenpiteiden-vaikutus-saatovoimaan-vhs-saatovoima->

Kiitos mielenkiinnosta

Yhteystiedot: hannu.huuki@syke.fi

Raportit:

Huuki, H., Kopsakangas-Savolainen, M. (2022) Vesivoimalaitoksen kuivan uoman ympäristövirtaama investointina – Tapaustutkimukset Oulujoen vesistöalueella. Arvovesi-hankkeen raportti 7/2022.

Turunen, J., Koljonen, S. Hellsten, S. (2023) Ympäristövirtaaman toimeenpano – Ekologisten hyötyjen arviointiin perustuva kriteeristö ja priorisointimenetelmä. Suomen ympäristökeskuksen raportteja 26/2023

Suomen ympäristökeskus
Finlands miljöcentral
Finnish Environment Institute